

Muligheter for en nasjonal 3+2-modell for utdanning av farmasøyter i Norge?

Oppsummering og avslutning av en nasjonal prosess for gjennomgang og revisjon av farmasiutdanningene i Norge, i lys av Samspillsmeldingens¹ utdanningspolitiske signaler

¹ Meld St nr 13 (2011-2012) Utdanning for velferd. Samspill i praksis. (Samspillsmeldingen)

Oppsummering og avslutning av nasjonal prosess for gjennomgang og «Revisjon av farmasiutdanningene i Norge»

- oppfølging av Meld St 13 (2011-2013)

Innledning

UHRs fagstrategiske organ Nasjonalt profesjonsråd for utdanning og forskning innen farmasi, har siden 2012 tatt ansvar for en nasjonal prosess for gjennomgang og revisjon av utdanningsmodellen for farmasiutdanning i Norge. Samspillsmeldingen (Meld.St.13 (2011-2013) Utdanning for velferd – Samspill i praksis) ga et tydelig signal om en ønsket utvikling i retning av en 3+2-modell for utdanning av farmasøyer i Norge. I punkt 9.7.4, side 85 i meldingen står det at regjeringen vil:

- «Legge til rette for innføring av en 3+2 modell for farmasiutdanning i høyere utdanning der bachelorutdanning gir kompetanse som reseptar og mastergraden som provisor. Dagens femårige integrerte masterutdanning fases ut.»
- «Gi institusjonene en tidsfrist for å samordne opptakskrav og andre bestemmelser.»

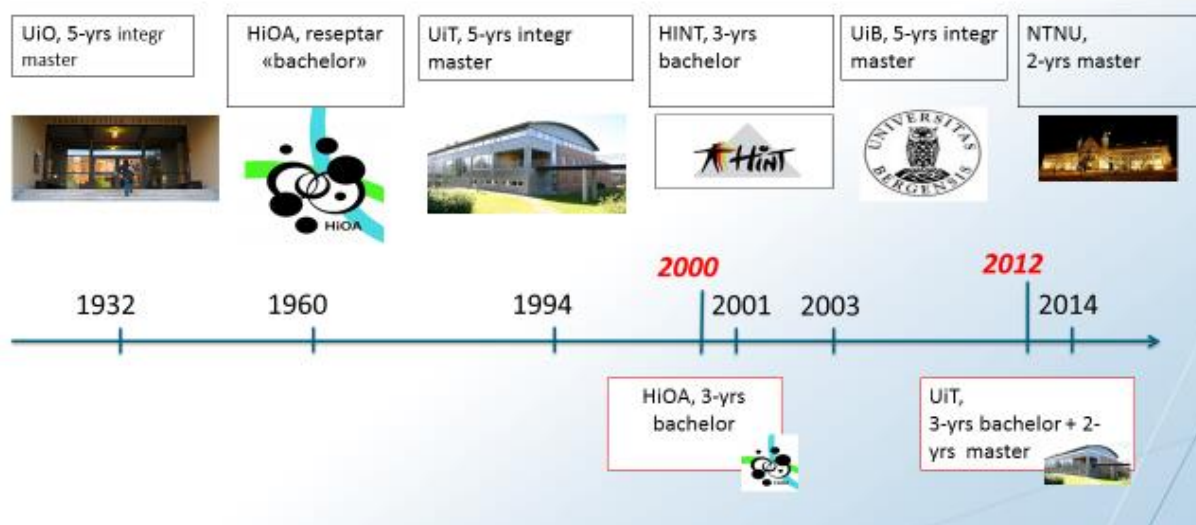
Det kan tilføyes at KD tildelte UHR/Nasjonalt profesjonsråd for utdanning og forskning innen farmasi kr 300.000,- i bistand til dette arbeidet. Midlene er anvendt til møtevirksomhet (arbeidsgrupper, styringsgruppe, profesjonsråd), studietur til universitetet i Helsinki (har både 3+2 og femårig integrert studieprogram i farmasi), og noe sekretærvirksomhet.

Status, farmasiutdanning i Norge, 1932 - i dag

For å se farmasiutdanningene i sammenheng, inkluderes en figur som angir tidsaksen for etablering av bachelor og/eller masterstudier i farmasi i Norge. Figuren med tilhørende tabell (2015, studiesteder, antall studieplasser) angir kort historien frem til de eksisterende utdanningssteder for farmasi i dag.

Selv om det har eksistert både treårig bachelor- og femårig masterutdanning i farmasi, har det ikke vært mulig å bygge på en treårig bachelorgrad med en toårig mastergrad i farmasi, før UiT la om til en 3+2 modell i 2012, og NTNU i 2014 etablerte et toårig masterprogram. (Se også redegjøring under punkt 2 side 4 i denne oppsummeringen.

Farmasiutdanning i Norge fra 1932 til i dag

2015, Studiesteder, antall studieplasser

	5-årig integrert master	Antall studieplasser	3-årig bachelor	Antall studieplasser	2-årig master	Antall studieplasser
UiB	X	24				
UiO	X	68				
UiT			x	35	x	35
NTNU					x	20
HiOA			x	65		
HINT			x	30		

Studieplasser ved de respektive utdanningsstedene (angitt i alfabetisk rekkefølge) på nåværende tidspunkt (opptak høsten 2015) (i alfabetisk rekkefølge):

1. HiNT tar opp studenter til et treårig bachelorprogram. Arbeider med tilpassing til en nasjonale 3+2 modell
2. HiOA tar opp studenter til et treårig bachelorprogram. Arbeider med tilpassing til en 3+2 modellen. Arbeidet med ny studieplan er startet med en intern arbeidsgruppe på farmasiutdanningen. Den interne arbeidsgruppen har hatt møter våren 2015, og et utkast til ny studieplan er presentert for utdanningen. Gjenstående arbeid er å legge til rette for føringer fra henholdsvis praksisprosjektet og prosjektet om felles innhold fra UHR. Det skal også arbeides med tilpassing av nye undervisningsformer som e-læring, og det må legges til rette for mer internasjonalt samarbeid. Det er viktig å få innspill fra ulike undervisningsinstitusjonene samt representanter fra praksisfeltet i det videre arbeidet. Den nye studieplanen tilpasset 3+2 modellen utarbeidet i regi av profesjonsrådet planlegges implementert høst 2017.

3. NTNU startet opptak til 2-årig masterprogram høsten 2014, har planer om å øke opptaket til 2-årig masterprogram fra 14 til 20- 30 studenter. Er foreløpig kun tilpasset opptak av bachelorstudenter fra fra HiNT og HiOA). Arbeider med tilpassing til den nasjonale 3+2 modellen i takt med HiNT.
4. UiB tilbyr et femårig integrert masterprogram i farmasi. Har ikke basisfinansiering av farmasistudiet, og kan av den grunn på nærværende tidspunkt ikke gjennomføre en omlegging til en 3+2 modell. For øvrig uttalte dekanene ved UiB i juni 2014 at «Generelt er vi positive til Bologna prosess med bachelor-master innretning, jfr. pågående omlegging av medisinstudiet i Bergen.»
5. UiO tilbyr et femårig integrert masterprogram i farmasi. Vedtok våren 2014 å trekke seg fra det nasjonale samarbeidet om en 3+2 modell, og videreføre sitt femårige masterprogram med bakgrunn i at man vil opprettholde opptakskravene på samme nivå som bl.a. medisin (MEROD). UiO arbeider derfor med en egen revisjon av det 5-årige masterprogrammet i farmasi som forventes implementert i 2017. Det vil ikke bli et eget opptak for studenter med bachelorgrad
6. UiT-Norges arktisk universitet startet opptak til en nyutviklet 3+2 modell høsten 2012. Har opplegg tilpasset både egne bachelorkandidater og kandidater uteksaminert fra HiOA og HiNTs nåværende bachelorprogram. Er klar for å gjøre de siste endringer mot den foreslåtte nasjonale modell. Har utfaset det femårige integrerte masterprogrammet

De første søkertall fra samordnet opptak like etter søknadsfristen var gått ut våren 2015, viste signifikant økning i første prioritetssøkere til farmasistudiene nasjonalt. Tabellen underviser søkere per antall studieplasser i hhv 2014 og 2015, og prosent endring.

	5-årig integrert			3-årig bachelor			2-årig master		
	2014	2015	Endring (%)	2014	2015	Endring (%)	2014	2015	Endring
UiB	65/24	81/24	+24,6						
UiO	156/35	207/68	+32,69						
UiT	57/35	72/35	+26,32	57/35	72/35	26,32	32/35	70/35**	
NTNU							55/14	53/20	
HiNT				36/30	71/30	+97.22			
HiOA				218/65	200/65	-8.3			

*Bare søkere fra eksterne institusjoner (HiNT, HiOA)

**Første år med egne bachelorkandidater fra UiT som søkere i tillegg til kandidater fra HiOA, HINT og utenlandske institusjoner.

I det følgende redegjøres for

1. Arbeidet frem til et forslag om en 3+2 modell (behandlet i Nasjonalt profesjonsråd for utdanning og forskning innen farmasi høsten 2013 og våren 2014)
2. Arbeidet for finansiering av omlegging til en 3+2 modell
3. Prosess, enighet og uenighet i arbeidet mot en nasjonal 3+2 modell for farmasiutdanning.
 - Institusjonenes oppfølging/forkasting av profesjonsrådets vedtatte forslag
4. Institusjonene som, etter ekstraordinært møte i profesjonsrådet i mai 2015, fortsetter å samarbeide om en felles 3+2 modell

1. Arbeidet frem til et forslag om en 3+2 modell for farmasiutdanning i Norge

- Lærestedene som er ansvarlige for farmasiutdanninger ga i august 2012 profesjonsrådet i farmasi mandat til å foreslå nødvendige endringer for å imøtekomme regjeringens føringer.
- Et utvidet arbeidsutvalg i profesjonsrådet nedsatte den 04.05.12 en styringsgruppe for revisjon av farmasiutdanningene i Norge. Styringsgruppa, (sammensatt av lederne ved farmasiutdanningene på det tidspunktet) nedsatte den 25.09.12 en arbeidsgruppe (AG) som fikk ansvar for revisjonsarbeidet. De to gruppene oppnevnte og knyttet også til seg hhv referanse- og ekspertgrupper.
- Arbeidsgruppas arbeid ble ferdigstilt mai 2013, sendt ut på høring, og behandlet for første gang i profesjonsrådemøte september 2013. Innspill fremkommet på dette møtet ble tatt videre i arbeidsutvalget og behandlet på ekstraordinært profesjonsrådmøte den 4.2.2014. Arbeidsgruppas rapport med tilhørende vedlegg som ble behandlet på de to møtene, følger vedlagt (vedlegg 1)
- Kort oppsummert ble følgende forslag til en nasjonal 3+2 modell vedtatt av profesjonsrådet for farmasi, *forutsatt at finansiering kom på plass (se avsnittet under, «Redegjøring for arbeid med finansiering av omlegging til 3+2»):*

Enstemmig:

- Støtter utvikling av en 3+2 modell
- Læringsutbyttebeskrivelse (LUB) for bachelor i farmasi foreslås som fremlagt
- Læringsutbyttebeskrivelse (LUB) master i farmasi foreslås som fremlagt
- Studiepoengfordeling mellom de forskjellige farmasifaglige områdene
 - Bachelor: Studiepoengfordeling foreslås som fremlagt
 - Master: Studiepoengfordeling avventes
- Praksisopphold: 6 mnd i apotek i hht EU direktiv for master i farmasi, fordeles med 4 måneder i bachelorprogrammet, 2 måneder i masterprogrammet
- Studiepoeng forskningsprosjekt master: minimum 40 studiepoeng (av totalt 120 studiepoeng)
- Opptakskrav:
 - Masterprogrammet - min gj.sn C fra bachelorprogrammet
 - Bachelorprogrammet:
 - “Spesielle opptakskrav til bachelorprogrammet i farmasi anbefales satt til (i tillegg til generell studiekompetanse):
 - Matematikk (R1 eller S1 +S2) pluss KJE1 og enten fysikk eller biologi på andreklassenivå fra videregående eller KJE2 (FYS1 eller BIO1 eller KJE2).”
- Dissens fra UiO: “De spesielle opptakskravene til det 5-årige integrerte masterprogrammet i farmasi fastholdes på dagens nivå. I tillegg til generell studiekompetanse kreves Matematikk (R1 eller S1 +S2), KJE (1+2), samt fysikk (FYS1) fra videregående skole.”
I mai 2014, trakk imidlertid UiO seg fra samarbeidet om en nasjonal modell.

2. Arbeidet for finansiering av omlegging til en 3+2 modell

Utdanningsbildet for farmasi da arbeidet med en nasjonal 3+2 modell ble initiert, var det fem utdanningsinstitusjoner som ga farmasiutdanning, HiNT, HiOA, UiB, UiO, UiT.

En omlegging til en 3+2-modell forutsetter et høyt faglig nivå og god utdanningskvalitet både på bachelor- og masternivå i utdanningen av morgendagens farmasøyter.

Derfor søkte Nasjonalt profesjonsråd for farmasiutdanning, UHR, ved brev til KD den 7.5.2012, og gjentatte skriftlige og muntlige etterspøringer, om kategoriheving fra kostnadsklasse D til kostnadsklasse B for de to bachelorstudiene i farmasi ved hhv Høgskolen i Oslo og Akershus og Høgskolen i Nord-Trøndelag. (Vi ønsket også å være sikre på at dagens finansiering av de femårige integrerte farmasistudiene i kategori B ble beholdt for både bachelor- og master studiene dersom man ved universitetene gikk over til en 3+2 modell). Vi har ikke fått skriftlige svar på henvendelsene. En klarhet i finansieringssystemet var forutsetningen for at flere av institusjonene ville kunne slutte seg til en foreslått omlegging av sine studieprogram til den felles foreslåtte nasjonale modellen.

For å tilpasse seg den modellen som profesjonsrådet ble enige om, kreves tilpassing både fra høgskolene og universitetene.

3. *Prosess, enighet og uenighet i arbeidet mot en nasjonal 3+2 modell for farmasiutdanning.*

Arbeidet mot en 3+2 modell for farmasiutdanning ble oppsummert i det ekstraordinære profesjonsrådsmøtet avholdt ved HiOA den 21.mai 2015 (vedlegg 2).

Det har vært en arbeidskrevende prosess med mange diskusjoner underveis for å prøve å komme frem til konsensus om de enkelte punktene.

Etter at forslaget om en 3+2 modell var vedtatt i profesjonsrådet (se redegjøringen over), trakk imidlertid UiO og UiB seg fra videre samarbeid, med ulik argumentasjon.

Et fremtredende punkt i diskusjonene har vært en i faglig uenighet i hva som gir kvalitet i studiet, og hva som gir de beste kandidatene:

Faglig nivå på uteksaminerte kandidater

Nasjonalt gjelder nå følgende opptakskrav til bachelorprogrammet i farmasi (ved HiOA, HiNT og UiT): Generell studiekompetanse, samt R1 (S1+S2) og enten FYS1 eller KJE1 eller BIO1,

De femårige integrerte studiene (ved UiB og UiO, og UiT før de gikk over til 3+2 modell) krever i tillegg til generell studiekompetanse, matematikk (R1 eller S1 +S2), KJE (1+2), samt fysikk (FYS1) fra videregående skole (de samme opptakskrav som odontologi og medisin, innført i 2004).

I profesjonsrådet har det vært uenighet om hvor tung realfagsbakgrunn studentene bør ha fra videregående skole for å starte på et bachelorstudium i farmasi. Det har vært diskutert om en

endring av et opptakskravet om både fysikk og kjemi til kravet om bare ett valgbart realfag er tilstrekkelig til at studentene i løpet av studiet kan komme opp på et faglig høyt nok nivå etter endt bachelorstudium.

Etter gjennomgående behandling endte derfor profesjonsrådet i farmasi opp med å foreslå et kompromiss mellom høyskolenes nåværende opptakskrav til bachelorstudiet i farmasi og opptakskravene til de femårige integrerte programmene. Det vil altså si at man for en nasjonal 3+2 modell foreslo at høyskolene må ha noe mer realfag i sitt opptakskrav enn nå, mens universitetene må gå noe ned i kravet til realfagsbakgrunn. UiO som eneste institusjon stemte imot dette. De trakk seg også våren 2014 fra samarbeidet om en nasjonal 3+2 modell, og valgte å fortsette med et femårig integrert program med nåværende opptakskrav, argumentert bla med opprettholdelse av kvalitet. UiO uttrykte også bekymring for oppfyllelse av Direktivets (dir 2005/36/ec) krav til undervisning i fysikk uten grunnlag fra VGS.

Det har i rådet også vært uenighet om hvorvidt lavere forskningsaktivitet ved høyskolene, gir mindre forskningsbasert undervisning og derved dårligere kvalitet på bachelorkandidater fra høyskolene enn fra universitetene.

Argumentet fra dem som har støttet de nye foreslåtte opptakskravene til bachelorstudiene, har vært at disse er tilstrekkelige dersom kandidatene har et godt nok karaktergjennomsnitt fra videregående skole.

Videre har de samme ment at en felles enighet om læringsutbytte for henholdsvis bachelor og mastergrad, og samarbeid om å definere innhold og omfang av de viktigste fagområdene kan bidra til samme nivå på de uteksaminerte kandidatene uavhengig av lærested.

Ved omlegging til en 3+2 modell er det lagt inn et kvalitetssikringskrav for studier på høyere nivå, ved at man må ha minst karakter C i gjennomsnitt for å bli opptatt til et toårig masterprogram. Dette kravet eksisterer ikke i dagens femårige løp.

Stortingsmeldinger/føringer/institusjonenes autonomi

Det har vært inngående diskusjoner i profesjonsrådet angående hvor førende de eksplisitte uttalelsene i (Meld.St.13 (2011-2013) Utdanning for velferd er. I meldingen står det «Regjeringen vil legge til rette for innføring av en 3+2 modell for farmasiutdanning i høyere utdanning der bachelorutdanning gir kompetanse som reseptar og mastergraden som provisor. Dagens femårige integrerte masterutdanning fases ut». Uenigheten har vært om dette skal oppfattes som en konkret føring som utdanningsinstitusjonene må ta hensyn til, eller om det er opp til den enkelte institusjon å vurdere selv.

Profesjonsrådene i UHR strukturen arbeider som kjent konsensusbasert. Profesjonsrådet for utdanning og forskning innen farmasi utførte arbeidet med den foreslåtte modellen etter å ha forankret det i de respektive institusjonene idet man oppfattet uttalelsene i Meld.St.13 (2011-2013) som retningsgivende. Profesjonsrådet deltar som kjent også i to andre store prosjekt, også i regi av UHR, «Praksisprosjektet» og «Prosjekt Felles innhold» under oppdrag fra KD i oppfølgingen av den nevnte melding.

Institusjonenes autonomi.

Selv om farmasiutdanningene ved UiO og UiB, begge hadde forankret arbeidet ved egne institusjoner og stemte for den foreslåtte 3+2 modellen, valgte de (som redegjort for over) på et senere tidspunkt i kraft av institusjonenes autonomi å trekke seg fra videre omlegging mot en felles modell.

Dette har naturlig nok initiert en del diskusjoner om hvor alvorlig man skal ta signaler fra stortingsmeldinger i og med at man overlater til institusjonene å velge om de skal legge om studieprogrammene.

Tvetydigheten i styringsmåten, dvs institusjonenes autonomi, ref. selvråderetten i Universitets- og Høyskoleloven versus myndighetenes ønske om omlegging av studieprogrammene har gjort prosessen tidkrevende og meget utfordrende.

4. Institusjonene som, etter ekstraordinært møte i profesjonsrådet i mai 2015, fortsetter å samarbeide om en felles 3+2 modell

På det ekstraordinære profesjonsrådsmøtet i Profesjonsrådet for utdanning og forskning innen farmasi, redegjorde de respektive institusjonene for sitt nåværende ståsted og eventuelle planer om å delta i samarbeidet om en 3+2 modell for farmasiutdanning-

Følgende institusjoner er enige om å samarbeide om den felles 3+2 utdanningsmodellen slik den tidligere (høsten 2013, våren 2014) er har fremlagt og enstemmig foreslått i profesjonsrådet: HiNT, HiOA, NTNU og UiT. Det arbeides med mål om å ha modellen klar til opptak 2017.

UiO fastholder en femårig integrert utdanning i henhold til EU direktiv 2005/36/EC med tillegg 2013/55/EU.

Vedlegg

1. Rapport fra arbeidsgruppa for revisjon av farmasiutdanningene, mai 2013, med vedlegg av september 2013.
2. Referat fra ekstraordinært profesjonsrådsmøte i profesjonsrådet for utdanning og forskning innen farmasi, 21.5.2015

Tromsø, 23.06.2015

På vegne av Nasjonalt profesjonsråd for forskning og utdanning innen farmasi

Thrina Loennechen

Leder

Revisjon av farmasiutdanningene i Norge

Rapport fra arbeidsgruppa

Mai 2013

+ Tillegg til rapport; Revisjon av farmasiutdanningene i Norge, utarbeidet av arbeidsgruppen i etterkant av profesjonsrådsmøte september 2013. Mottatt januar 2014. Behandlet på ekstraordinært profesjonsrådsmøtet 6. februar 2014.

Papyrus Ebers. Den første farmakopé.

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Mandat og rapportering	5
Visjon	8
Kjennetegn for en god modell for farmasiutdanning	9
Indikatorer for en god modell for farmasiutdanning	12
Opptakskrav til bachelorprogrammet	15
Opptakskrav til masterprogrammet	18
Plassering av studieopphold i praksis	19
Andre innspill fra representantene fra praksisfeltet	20
Kvalifikasjoner som kandidatene må erverve i praksisfeltet	23
Læringsutbytter for bachelor- og masterprogrammet i farmasi	24
Læringsutbyttebeskrivelser for bachelorprogram i farmasi	25
Utfyllende kommentarer til læringsutbyttene	25
Læringsutbyttebeskrivelser for masterprogram i farmasi	28
Utfyllende kommentarer til læringsutby	29
Fordeling av studiepoeng	29
Oppsummering av forslag	29

Papyrus Ebers. Den første farmakopé.

Innledning

Norge har i dag fem læresteder som gir farmasiutdanning. Universitetene i Bergen (UiB) og Oslo (UiO) har et 5-årig integrert masterprogram, mens høyskolene i Nord-Trøndelag (HiNT) og Oslo og Akershus (HiOA) har et 3-årig bachelorprogram. Universitetet i Tromsø (UiT) har et 3-årig bachelor- og et 2-årig masterprogram.

Bolognaprosessen har som mål om å innføre et sammenlignbart gradssystem med to nivåer (Bachelor og Master) blant annet for å legge til rette for økt studentmobilitet, kvalitetssikring av undervisning og institusjonssamarbeid. Farmasi, medisin og odontologi har inntil nå hatt dispensasjon fra å dele de integrerte masterprogrammene i todelte bachelor- og masterprogrammer på henholdsvis 3 og 2-årige løp.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) for høyere utdanning ble vedtatt i 2009 og er en del av den nasjonale oppfølgingen av Bolognaprosessen. NKR beskriver læringsutbyttet for kandidater med fullført kvalifikasjon på aktuelt nivå i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. I høringsbrevet om NKR definerer departementet hva som ligger i de tre begrepene. Kunnskaper er forståelse av prinsipper, prosedyrer innen fag, fagområder og/eller yrker/yrkesfelt eller bransjer. Ferdigheter beskriver evne til å bruke kunnskap for å løse problemer eller oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter – kognitive, praktiske, kreative og kommunikative. Generell kompetanse er evnen til å bruke kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise evne til samarbeid, ansvarlighet, refleksjon og kritisk tenkning i utdannings- og yrkessammenheng. Studentens prestasjoner skal graderes med bestått/ikke bestått eller etter karakterskalaen A-F, der A er beste karakter og F er stryk.

Stortingsmelding nr. 47 (2008-9) Rett behandling – på rett sted – til rett tid, peker på behovet for større samhandling innen helsevesenet, og nye studieprogrammer i farmasi bør derfor legge til rette for møtepunkter mellom farmasistudenter og studenter i andre helsefag.

Stortingsmelding nr. 13 (2012) Utdanning for velferd – Samspill i praksis, peker på at endringer innen helse og velferd krever at utdanninger innen disse fagområdene må tilpasse seg nye behov. I meldingen legger Regjeringen føringer for at farmasiutdanningen i Norge skal innføre en 3+2

modell der bachelorgraden skal gi kvalifikasjon som reseptarfarmasøyt, mens mastergraden skal gi kvalifikasjon som provisorfarmasøyt. Bachelorgraden skal kvalifisere for opptak til masterprogrammet, og masterprogrammet skal ha en studietid på to år. Det femårige masterprogrammet skal fases ut.

Mandat og rapportering

Lærestedene ga i august 2012 Det nasjonale profesjonsrådet i farmasi mandat til å foreslå nødvendige endringer i studieprogrammene for å imøtekomme regjeringens føringer.

Profesjonsrådet fikk følgende mandat:

- Profesjonsrådet bes om å utarbeide forslag til læringsutbyttebeskrivelser for bachelor- og masterprogram i farmasi
- Profesjonsrådet bes om å foreslå felles nasjonale opptakskrav for bachelor- og masterprogrammene i farmasi
- Profesjonsrådet bes om å samarbeide med UHR opp mot KD angående finansieringskategorien for bacheloremner i farmasi

Profesjonsrådet skal ta hensyn til følgende i arbeidet:

- Bachelorgraden skal kvalifisere for autorisasjon som reseptarfarmasøyt
- Bachelorgraden skal kvalifiser for opptak til masterprogrammet i farmasi
- Mastergraden skal kvalifisere for autorisasjon som provisorfarmasøyt
- Bachelor- og masterprogrammene skal til sammen oppfylle EU-direktivet for farmasiutdanning
- Mastergraden skal kvalifisere for opptak til PhD studier
- Mastergraden skal gi et grunnlag som kan kvalifisere for godkjenning som farmasifaglig ansvarlig (FFA) og Qualified Person (QP)

Et utvidet arbeidsutvalg i profesjonsrådet nedsatte den 04.05.12 en styringsgruppe for revisjon av farmasiutdanningene i Norge. Styringsgruppa nedsatte den 25.09.12 en arbeidsgruppe (AG) som fikk ansvar for revisjonsarbeidet. AG har bestått av:

- Lars Småbrekke, leder (UiT)
- Vigdis Aas, nestleder (HiOA)
- Irene Gjertsen, medlem (HiNT, studentrepresentant)
- Lone Holst, medlem (UiB)
- Merethe K. Moen, medlem (UiT, studentrepresentant)

- Elisabeth Moen Rørvik, medlem (HiNT)
- Sverre Arne Sande, medlem (UiO)
- Janne K. Sund, medlem (NTNU)
- Trine Grønn, sekretær til februar 2012 (UHR)
- Anne Beate Moe Øvereng, sekretær fra mars 2012 (HiNT)

AG hadde følgende kommentarer til mandatet:

- Mandatet beskriver tre hovedarbeidsområder, og AG oppfatter det slik at AG skal ta ansvar for arbeidet med læringsutbytter og opptakskrav, mens Profesjonsrådet og UHR tar ansvar for dialog med Kunnskapsdepartementet (KD) om grunnfinansiering og finansieringskategorier i UH-sektoren generelt, og for bachelor i farmasi spesielt.
- I seks punkter beskriver mandatet hva det skal tas hensyn til i arbeidet med revisjon av studieprogrammene i farmasi. AG finner disse seks presiseringene nødvendige og tilstrekkelige på overordnet nivå. AG ser behov for en ytterligere presisering av betydning for innrettingen av det videre arbeidet:

I tillegg til mandatets seks punkter med krav til 3+2-modellen, mener AG at det er nødvendig å presisere følgende:

- Grunnmodellen er en bachelor (lavere grad) og en master i farmasi (høyere grad), i et gradssystem med doktorgrad som øverste nivå. Mastergraden må kunne avlegges innen ulike fagfelt og kandidatene med mastergrad fra de ulike fagfeltene skal alle oppnå graden master i farmasi og autorisasjon i henhold til gjeldende EU krav. Mastergraden skal gi grunnlag for opptak til doktorgradsstudier. Ytterligere spesialisering innen fagfelt og fagområder blir da videreutdanning, eventuelt innenfor en spesialistutdanningsmodell, der man kan vurdere kombinerte løsninger av doktorgrads- og spesialistutdanningsløp.
- Spørsmål knyttet til utvikling av doktorgradsstudier og spesialistutdanning for farmasøyer ligger ikke til AGs mandat å ta opp.

- Den viktigste overbygningen for AGs arbeid er at hele studieløpet i 3+2 modellen skal oppfylle kravene i EU-direktiv 2005/36/EF (vedlegg 1) om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for helsepersonell. EU-direktivet er under revisjon, og det kan komme endringer av betydning for den norske debatten.

En direkte konsekvens av dette er at AG foreslår læringsutbytter på programnivå (kvalifikasjoner ved endt utdanning). De enkelte lærestedene vil da ha mulighet til å definere sitt særpreg på programmene gjennom ulik prioritering av fagfelt og emner.

Forslaget fra arbeidsgruppa skal ut på bred høring med frist senest august 2013 før saken legges fram for profesjonsrådet. Profesjonsrådet skal behandle forslaget fra AG innen august 2013, og rapport fra arbeidet skal leveres lærestedene innen september 2013. Etter godkjenning ved det enkelte lærested skal det utarbeides nye studieplaner i løpet av studieåret 2013/14, og disse skal vedtas av lærestedene i løpet av høsten 2014. Tentativt skal de nye studieprogrammene implementeres fra høsten 2015.

Visjon

Farmasøyten skal på bakgrunn av faglige kvalifikasjoner bidra til å løse legemiddelrelaterte utfordringer gjennom å være trygg, kreativ, løsningsorientert, handlekraftig og samfunnsengasjert.

Ved siden av et solid fundament innen biologi, farmakologi, farmakoterapi, samfunnsfarmasi, legemiddelformulering, kjemi og andre fagfelt beskrevet i EU direktiv 2005/36/EF, er ferdigheter innen kommunikasjon viktig for å møte brukernes krav til samhandling. Farmasøyten må derfor beherske selvstendig arbeid og ha evne til å arbeide i team, både sammen med andre fra samme fagområde og tverrfaglig.

Studentene skal oppleve at de enkelte emnene i bachelor- og masterprogrammet er nyttige og at de til sammen danner en helhet innen hvert program. Denne helheten skal gi et grunnlag for at studentene skal oppleve faglig utvikling, selvrealisering og at de etter fullført utdanning har kvalifikasjoner som praksisfeltet etterspør. Kandidatene skal kunne yte viktige bidrag til riktig legemiddelbruk, forebyggende helsearbeid, tjenesteyting innen helsesektoren, vise entreprenørskap, kunne være farmasifaglig ansvarlig (FFA) eller “qualified person” (QP) og ha en basis for livslang læring.

Kjennetegn for en god modell for farmasiutdanning

Kontinuerlig kvalitetsutvikling av programmene for farmasiutdanning krever at man kan beskrive utdanningene med kjennetegn og tilhørende indikatorer. En farmasiutdanning av god kvalitet i internasjonal målestokk tilfredsstiller kjennetegn og indikatorer på en god måte. Kjennetegn gir muligheter for å sammenligne programmer på tvers av institusjoner og på den måten etterprøve kvaliteten av programmene. Kjennetegn for en farmasiutdanning av høy kvalitet er blant annet:

- Bachelor- og masterprogrammene er frittstående, men danner til sammen en helhet som tilfredsstiller kravene i EU-direktiv 2005/36/EF (vedlegg 1)
- I front med faglig oppdatering innen de enkelte fagfeltene
- Forskningsbasert undervisning
- Bruker varierte pedagogiske verktøy, undervisnings- og vurderingsformer
- Forsknings- og innovasjonsorientert
- Profesjonskompetanse og bruk av relevante teknologisk plattformer
- Tverrfaglighet
- Entreprenørskap og internasjonal kompetanse
- God studentinnsats og -gjennomstrømming
- Gir farmasidannelse (se s. 11)

Helhet

Læringsutbytter, fordeling av studiepoeng mellom fagfelt og emner, pedagogiske verktøy, læringsformer, vurderingsformer og pensum danner en helhet. Programmene gjennomføres med bred involvering mellom fagfeltene på institusjonsnivå og mellom institusjoner der det er naturlig.

I front faglig

Implementere nye forskningsresultater (faglig, didaktisk, praktisk) i undervisning og lærestedene utveksler ideer om utvikling og forbedring av studieprogrammene.

Oppdaterte undervisnings- og vurderingsformer

Studentene skal møte varierte arbeidskrav og arbeidsformer, individuelt og i team.

Arbeidskravene skal være beskrevet i emnebeskrivelsene. Lærestedene skal dokumentere at studentene har nådd læringsutbyttene ved å bruke ulike vurderingsformer, både muntlige og skriftlige.

Forsknings- og innovasjonsorientert

Alle med ansvar for undervisning skal stimulere til kreativ og systematisk tankegang ved å integrere forskning og undervisning. Lærestedene kan med fordel legge til rette for å utnytte nasjonale og internasjonale nettverk for økt studentutveksling for å skape nye impulser for både ansatte og studenter.

Profesjonskompetanse og beherske relevante teknologiske plattformer

Lærestedene må sørge for å integrere teori og praksis i ulike emner slik at studenten får anledning til å arbeide med farmasifaglige problemstillinger på en helhetlig måte. Studieopphold i praksis er en viktig læringsarena, og studieoppholdet bør preges av innhold, struktur og systematisk veiledning av god kvalitet. Lærestedene bør ha tett samarbeid med praksisfeltet for å sikre at studentene får optimalt utbytte av studieoppholdet.

Entreprenørskap og internasjonal kompetanse

Programmene stimulerer til fantasi og kreativitet, og gir studenten forståelse av muligheter for å realisere ideer om nye produkter eller tjenester. Økt studentmobilitet og internasjonalt samarbeid er relevant for både studiene og for framtidige jobbmuligheter.

Tverrfaglighet

Felles oppgaver og pedagogiske virkemidler er med på å gi studentene samhandlingstrening, og lærestedene må aktivt legge til rette for at farmasistudentene får anledning til å samarbeide med studenter fra andre helseprofesjoner i løpet av studiet. Studentoppgaver på tvers av fagfeltene innad i programmene kan i tillegg være med på å øke forståelsen for tverrfaglig arbeid.

Studentinnsats og gjennomstrømming

Omtalen av de enkelte emnene gir føringer for studentinnsats og krav for gjennomføring.

Pedagogiske virkemidler skal stimulere studenten til god studieteknikk, og i arbeidskravene ligger det krav til muntlige presentasjoner og innlevering av skriftlige arbeider.

Farmasidannelse

Programmene inkluderer etiske og miljømessige perspektiver, og er med på å bevisstgjøre studenten om farmasiens rolle i samfunnet. Vitenskapelig tenkning og metode skal stå sentralt i all undervisning, og studenten skal erverve kritiske, analytiske, metodologiske og praktiske ferdigheter som gir kvalifikasjoner til å ta beslutninger om farmasifaglige problemstillinger. Programmene skal gi et bevisst forhold til tverrfaglig samarbeid og kommunikasjon både i forhold til annet fagpersonell så vel som pasienter eller andre kunder.

Mange farmasøyter vil inneha lederroller på ulike plan i løpet av yrkeslivet. Lærestedene må bidra til å bygge opp kvalifikasjoner for slike arbeidsoppgaver for eksempel gjennom valg av egnede pedagogiske virkemidler og samarbeid med praksisfeltet.

Indikatorer for en god modell for farmasiutdanning

Kjennetegn	Eksempel på indikatorer
1. Bachelor- og masterprogrammene er frittstående, men danner til sammen en helhet	1.1 Internt samarbeid om programplan og emneinnhold 1.2 Progresjon i læringsutbyttebeskrivelser
2. I front med faglig oppdatering innen hvert fagfelt	2.1 Systemer for oppdatering av undervisning 2.2 Integrere ny kunnskap i undervisning 2.3 Forskningsbasert undervisning
3. Bruker varierte pedagogiske verktøy, undervisnings- og vurderingsformer	3.1 Variasjon i læringsformer og vurdering av studentprestasjoner, både individuelt og i team
4. Forsknings- og innovasjonsorientert	4.1 Kontakt og utveksling av erfaringer med nasjonale og internasjonale FoU miljøer innen aktuelle fagfelt 4.2 Dialog med fagmiljøer, praksisfeltet, næringsliv og brukere av farmasøytiske tjenester
5. Profesjonskompetanse og beherske relevante teknologisk plattformer	5.1 Studieopphold i praksis i nært samarbeid med praksisfeltet 5.2 Systematisk og dokumentert utvikling av farmasiferdigheter i løpet av programmene 5.3 Trening på eller med relevant og moderne utstyr
6. Tverrfaglighet	6.1 Læring på tvers av fagfelt innen farmasi og sammen med andre utdanninger 6.2 Samarbeidsformer som stimulerer studentene til å søke kunnskap og ferdigheter fra andre fagfelt
7. Entreprenørskap og internasjonal kompetanse	7.1 Stimulere til å utvikle produkter og tjenester 7.2 Bruke engelsk i undervisningen 7.3 Internasjonalt samarbeid
8. Studentinnsats og gjennomstrømming	8.1 Et studentmiljø som stimulerer til innsats og gir mestringsfølelse 8.2 Tidlig kontakt med pasienter 8.3 Veiledning av høy kvalitet under studieopphold i praksis

9. Farmasidannelse	9.1 Etisk ansvarlighet, miljøbevissthet, og bevissthet om farmasiens rolle i et samfunnsperspektiv 9.2 Respekt for pasienter og andre fag 9.3 Skikkethet for å utøve yrket
--------------------	--

Arbeidsform

Etter oppnevning og konstituering har AG har hatt ett fysisk møte og fem videomøter. Leder har i tillegg hatt ett møte med Trine Grønn (UHR, seniorrådgiver). De enkelte medlemmene har bidratt til arbeidet hver for seg og i plenum.

AG inviterte representanter fra praksisfeltet til å komme med innspill til en rekke ulike problemstillinger i form av semistrukturerte intervju, eventuelt med oppfølgende samtaler ved behov. Alle intervjuene er sammenfattet med et referat.

De inviterte representantene fra praksisfeltet var:

Navn	Praksisfelt	Arbeidssted
Ole Kristian Hjelstuen	Industri/formulering/produksjon	INVEN 2
Frank Jørgensen	Sykehusfarmasi/ klinisk farmasi	Haukeland sykehus,
Hilde Frøyland	Sykehusfarmasi/ klinisk farmasi	Diakonhjemmet sykehus
Karianne Johansen	Industri/studier/ markedsføring	LMI
Ida Rudberg	Apotek	Apotek 1, Moa gård
Pia Braathen Schønfelt	eHelse	Helsedirektoratet
Hilde Ariansen	Apotek	NAF
Margrethe Sunde	Apotekkjede	Boot's
Kristin Svanqvist	Forvaltning	Statens legemiddelverk
Astrid Gilje Hageler	Service/ intern kontroll	Trondheim kommune

AG ønsket i tillegg å invitere representanter fra utenlandske institusjoner som nylig har revidert egne programmer i farmasi, men dette har dessverre vært umulig da AG ikke har blitt tildelt økonomiske ressurser for å drive dette arbeidet.

Opptakskrav til bachelorprogrammet

I henhold til EØS-avtalen må Norge følge yrkesdirektivet (EU-direktiv 2005/36/EF (vedlegg 1)). Direktivet skisserer et 5-årig løp fram mot en mastergrad i farmasi (provisorfarmasøyt) er regulert av direktivets artikkel 44 og Vedlegg 6. Artikkel 44.1 regulerer opptak til masterprogrammet. Søkeren må være kvalifisert for å komme inn på studiet uten at kravene er nærmere presisert. EU har ikke tilsvarende krav til bachelorprogrammer i farmasi.

I følge informasjon på hjemmesidene til de enkelte lærestedene gjelder følgende opptakskrav ved de ulike lærestedene:

HiOA, HiNT og UiT (Bachelorprogram): Matematikk (R1 eller S1+S2), biologi (BIO1) eller fysikk (FYS1) eller kjemi (KJE1)

UiB og UiO (5-årig integrert master): Matematikk (R1 eller S1+S2), fysikk (FYS1) og kjemi (KJE1+KJE2)

Det har vært en diskusjon om nytten av å kreve KJE2 ved opptak til de integrerte masterprogrammene. På den ene siden er farmasi et fag som krever gode kunnskaper i kjemi, og det har vært hevdet at det er en fordel å kunne starte undervisningen i grunnemnet i kjemi på et høyere nivå gjennom at studentene har KJE2 fra videregående skole. Motsatt, har det vært argumentert med at kravet om KJE2 har vært uheldig, da dette kan ha ekskludert gode studenter med annen realfaglig kompetanse som uansett ville klart å tilegne seg nødvendige kjemikunnskaper.

Det er dessverre begrenset kunnskap om betydningen av å kreve KJE2 for opptak til farmasistudier. HiOA har gjort opp et materiale der de har sammenlignet prestasjonene i grunnemnet i kjemi for studenter med KJE1 og studenter med KJE1+KJE2. Eksamensresultatene viser at stryktprosenten for studenter med KJE1 er noe høyere enn hos studenter med KJE1+KJE2, men at snittkarakteren for studentene med kun KJE1 og de som ikke har kjemi fra videregående er høyere (HC Åsheim, pers.medd.).

UiT hadde tidligere krav om KJE2 for opptak til det integrerte masterprogrammet, men har fra høsten 2012 hatt samme opptakskrav som høgskolene.

Begynnerkurset ved bachelorprogrammet i kjemi ved UiT er identisk med begynnerkurset i bachelorprogrammet i farmasi og studentene har felles undervisning. Bachelorprogrammet i kjemi krever ikke KJE1+KJE2 for opptak. Ved opptak til bachelorprogrammet i farmasi høsten 2012 var det flere studenter som ikke hadde kjemi fra videregående skole. En sammenligning av studentprestasjonene mellom kandidater fra bachelorprogrammene i farmasi og kjemi viste om lag identisk strykprosent.

En oversikt over prestasjonene i kjemi grunnkurs for farmasistudenter ved UiT for perioden 2007-12 viser at strykprosenten høsten 2012 var den høyeste noen gang, samtidig som gjennomsnittskarakterene for de studentene som bestod eksamen var på samme nivå som de fire foregående årene. Resultatet fra en enkelt eksamen gir et usikkert grunnlag for å vurdere årsakssammenhenger, og det er vanskelig å si om og i hvilken grad opptakskravet har bidratt til den høye strykprosenten.

Spørsmål om opptakskrav i kjemi er forelagt de inviterte representantene ifra praksisfeltet. Noen mener at det er viktig med et solid fundament i kjemi fra videregående skole da farmasiprogrammene er sterkt orienterte mot kjemi, og at det er nødvendig å signalisere dette allerede ved opptak. De samme respondentene mener likevel at det er enda viktigere å rekruttere de beste studentene enn at de har en bestemt kombinasjon av realfag i tillegg til matematikk fra videregående.

Andre respondenter i ekspertgruppa toner ned betydningen av nivå i kjemi som opptakskrav og mener at det viktigere å rekruttere de beste studentene uavhengig av realfagskombinasjon, men at vi må sikre at søkerne har en grunnleggende interesse for realfag. Flere respondenter er positive til å kreve et forkurs i kjemi for søkere uten bakgrunn i kjemi fra videregående.

Det var ulike synspunkter i AG om opptakskravene, men som et kompromiss besluttet AG at det er viktigere å rekruttere studenter som demonstrerer en grunnleggende interesse for realfag enn at

søkerne nødvendigvis har KJE1+KJE2 i tillegg til matematikk (R1 eller S1+S2). Med realfag i denne sammenhengen forstår vi biologi, fysikk, kjemi eller matematikk.

Bachelorprogrammene skal ha samme opptakskrav, og som et kompromiss foreslår AG derfor at opptakskravene til bachelorprogrammet skal være matematikk (R1 eller S1+S2) pluss minst to realfag på andreklassenivå fra videregående (KJE1+FYS1, KJE1+BIO1, FYS1+BIO1).

Det er usikkert hva som vil være konsekvensene av denne endringen i opptakskrav, og AG anbefaler at lærestedene bør tilby et forkurs for søkere som ikke har kjemi i fagkombinasjonen. Lærestedene bør følge utviklingen i studentprestasjonene og evaluere ordningen jevnlig.

Et slikt forkurs kan for eksempel være nettbasert og være avgrenset til to uker fulltidsstudium. Forkurset bør ha et omfang som gir studenten et tilfredsstillende grunnlag for begynnerkurset i kjemi. Dette omfatter for eksempel kunnskap om det periodiske system, oppbygging av kjemiske forbindelse, mengdeberegninger, likevektsbegrepet, løsninger, syrer og baser, reduksjons- og oksydasjonsreaksjoner og elektrokjemi.

Opptakskrav til masterprogrammet

Sandeutvalget (2009) foreslo å stille krav til gjennomsnittskarakter fra bachelorprogrammet i farmasi på C eller bedre for å kvalifisere til opptak på masterprogrammet. AG kan ikke se at dette på noen måte står i konflikt med kravene i EU direktiv 2005/36/EF. Slike krav gjelder også for opptak til andre masterprogrammer, og AG ser ingen grunn til å avvike fra dette kravet. AG mener dessuten at et slikt krav kan påvirke studieinnsatsen på en positiv måte for studenter som har ambisjoner om å fullføre en mastergrad.

AG foreslår derfor å opprettholde kravet om gjennomsnittskarakter fra et bachelorprogram som tilfredsstiller læringsutbyttene som er formulert nedenfor på C eller bedre for å kunne søke om opptak til masterprogrammet. Karakterene vektes på samme måte som ved opptak til de øvrige av institusjonenes masterprogram med karakterkrav.

Plassering av studieopphold i praksis

EU direktiv 2005/36/EF stiller krav om at en master i farmasi skal ha minst seks måneders praksis fra sykehusapotek eller apotek som er åpent for publikum. Praksisen skal være yrkesforberedende. Dagens tekst åpner for å dele opp denne praksisperioden. Direktivet er under revisjon, og forslaget til revidert tekst om praksis lyder slik:

“during or at the end of the theoretical and practical training, a six-month traineeship in a pharmacy which is open to the public or in a hospital under the supervision of that hospital's pharmaceutical department”

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201302/20130218ATT61284/20130218ATT61284EN.pdf> side 68

EU har som mål å vedta revisjonen i løpet av juli. Uformelle signaler tyder på at muligheten for å dele studieopphold i praksis vil bli videreført, men vi vil ikke få en endelig avklaring av dette spørsmålet før EU har ferdigbehandlet revisjonen av direktivet.

AG har forelagt spørsmålet om plassering av studieopphold i praksis og fordeling av praksistid mellom bachelor- og masterprogrammet for representantene fra praksisfeltet. Alle respondentene mener det vil være fruktbart å dele praksis mellom programmene, og at praksis med ekspedisjonsrett i masterprogrammet vil definere innholdet i studieopphold i praksis på en ny måte. For å sikre optimal utnyttelse av praksisperioden mener AG at det er essensielt at lærestedene har full kontroll med innhold og tidsbruk. Hvordan dette skal implementeres faller utenfor mandatet for dette dokumentet.

Ingen av respondentene uttrykker klare synspunkter på hvordan den tidsmessige fordelingen av praksis mellom bachelor- og masterprogrammet skal være, men flere presiserer at innhold, struktur, oppfølging fra lærested og at kvaliteten på veiledningen i det enkelte apoteket er viktigere enn lengden på oppholdet.

Det er argumenter både pro og contra for å øke praksistiden i bachelor- i forhold til i masterprogrammet. Den viktigste fordel vil være at lengre tid i apotek i bachelorprogrammet,

vil gi bedre tid til å erverve kunnskaper og ferdigheter som er viktige for arbeid i apotek. I tillegg vil det frigjøre tid for økt fokus på teoretiske emner masteroppgave i masterprogrammet. På den andre siden, vil redusert praksistid med ekspedisjonsrett redusere muligheten for maksimal faglig utnyttelse av praksis i masterprogrammet. Siden kandidater som avslutter utdanningen etter bachelorprogrammet først og fremst vil ha en yrkeskarriere i apotek, mener AG at det er naturlig å fordele praksisperiodene med noe mer tid i dette programmet. AG foreslår derfor å dele praksis i to perioder med 4 måneder i bachelor- og 2 måneder i masterprogrammet.

Andre innspill fra representantene fra praksisfeltet

Større krav til deltakelse og innsats fra studentene

Flere respondenter nevner betydningen av innsats og deltakelse fra studentene som essensielt for god læring og personlig utvikling, og eksemplifiserer dette med økte krav til skriftlige innleveringer og tydeliggjøring av den enkeltes innsats ved teamarbeid.

Styrking av farmakologi og farmakoterapi i begge programmer

Det er helt klare tilbakemeldinger fra et flertall av respondentene at framtidige kandidater fra begge programmene må ha større kunnskaper i farmakologi og farmakoterapi, spesielt når det gjelder rådgivning av pasienter. For å gi plass til dette i programmene er det flere som konkret foreslår å avsette mindre tid til naturstoffkjemi og magistrell produksjon. På den andre side er det flere som mener at kunnskaper og ferdigheter om legemiddelformer og formulering er helt sentralt for å kunne utøve klinisk farmasi for eksempel på sykehus.

I forlengelsen av dette er det flere respondenter som nevner at dagens kandidater framviser for dårlig ”beslutningskompetanse”, først og fremst når det gjelder rådgivning om farmakoterapi, men også i andre sammenhenger.

Bedre på ledelse og prosesshåndtering

Både bachelor- og masterkandidater vil kunne gå direkte fra avsluttet studium til lederroller i for eksempel apotek. Dette krever bedre bakgrunn i ledelse og prosesshåndtering enn dagens

programmer gir. AG mener at dette er utfordringer som delvis eller helt kan løses innenfor dagens programmer med pedagogiske virkemidler og varierte vurderingsformer.

Økt samhandlingskompetanse og bedre ferdigheter i kommunikasjon

Økt samhandlingskompetanse er først og fremst etterlyst i tverrfaglig samarbeid med andre helseprofesjoner. Flere peker på at det innen norsk farmasi vil bli enda større fokus på tjenesteyting, og at dette vil sette større krav til slike ferdigheter. For å oppnå god samhandling er gode kommunikasjonsferdigheter essensielt. Dette gjelder overfor alle brukere av farmasøytiske tjenester.

Praksis som læringsarena

Flere respondenter mener at studieopphold i praksis kan utnyttes bedre som læringsarena, men at dette vil kreve nærmere samarbeid med apotekkjedene og stille større krav til veiledningskompetanse ute i apotekene.

Forventninger til kvalifikasjoner ved arbeid i apotek

Respondenter med tilknytning til apotek eller apotekdrift gav uttrykk for forventninger om at farmasøyter på bachelor- og masternivå i stor grad skal være kvalifiserte for å utføre tilnærmet samme arbeidsoppgaver i apotek, for eksempel i forhold til legemiddelgjennomganger. Andre respondenter var klart uenige i dette, og mente det var naturlig at enkelte mer avanserte legemiddelfaglige oppgaver var forbeholdt provisorfarmasøytene.

AG mener at læringsutbyttene beskriver en klar progresjon i kvalifikasjoner for eksempel innen farmakoterapi og klinisk kommunikasjon fra bachelor- til masterprogrammet, og mener at man trenger kvalifikasjoner på masternivå for å gjennomføre avanserte legemiddelgjennomganger.

Bedre metodeforståelse, mer kunnskaper om kritisk kildevurdering

Tilgangen på medisinsk informasjon er allerede overveldende, og det er rimelig å anta at informasjonsmengden vil fortsette å øke. Dette krever at kandidatene har en metodeforståelse

som setter dem i stand til å vurdere kvaliteten på tilgjengelig informasjon. I tillegg må kandidatene beherske teknologiske plattformer som setter dem i stand til å finne aktuell informasjon.

Rom for valgfag/valgfrihet

Flere respondenter nevner at både bachelor- og masterprogrammene må ha mulighet for valgfrie emner. Ingen av respondenten har klare råd om hva som bør være omfanget valgfrie emner, men noen nevner eksplisitt at dette ikke trenger være i form av en bacheloroppgave innen dette programmet.

Omfang av masteroppgave

Det er varierte innspill til dette, alt fra at dette er av mindre betydning til at omfanget i alle fall ikke bør være mindre enn nå.

Kvalifikasjoner som kandidatene må erverve i praksisfeltet

Representantene fra praksisfeltet nevner flere områder hvor de etterlyser bedre kvalifikasjoner fra nyutdannede kandidater. Som eksempel kan nevnes logistikk, bedriftsøkonomi og budsjettering.

AG mener at både bachelor- og masterprogrammet vil få høy studiebelastning og mener at dette er emner som ikke skal prioriteres i en farmasi grunnutdanning. Dette er eksempler på kunnskaper som de ferdige kandidatene må skaffe seg selv etter grunnstudiet, eller at praksisfeltet må ta ansvar for å gi slik opplæring.

Læringsutbytter for bachelor- og masterprogrammet i farmasi

Læringsutbytter på programnivå (kvalifikasjoner) er definert i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Lærestedene må på bakgrunn av disse prioritere fordeling av de ulike fagfeltene (basalfag, programemner, valgfrie emner og spesialisering) og formulere læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå. Disse skal synliggjøre at studenten når kvalifikasjonskravene ved gjennomføring av programmet.

Læringsutbyttebeskrivelser for bachelorprogram i farmasi

Kunnskaper	Ferdigheter	Generell kompetanse
Har bred kunnskap om legemidlers fysikalske og kjemiske egenskaper, sammensetning og framstilling	Kan ekspedere resepter, vurdere reseptordinasjoner, gi legemiddelinformasjon og tilrettelegge for brukermedvirkning på en måte som sikrer riktig legemiddelbruk	Kan ta ansvar for en livslang læringsprosess som sikrer faglig forsvarlig praksis
Har kunnskap om kvalitetskrav og kvalitetssikring i forbindelse med legemiddelrelaterte tjenester	Kan arbeide selvstendig i tråd med lover, forskrifter og yrkesetiske retningslinjer	Har utviklet et yrkesetisk verdisyn, viser respekt for brukere av farmasøytiske tjenester og kan gi veiledning som ivaretar brukernes selvstendighet og integritet
Har bred kunnskap om legemidlers effekter og bruk, og legemidlers plass i forebygging og behandling av sykdom ut fra et individ- og samfunnsperspektiv	Kan reflektere over egen faglige utøvelse og bidra til å utvikle farmasøytens rolle i samfunnet	Er kompetente deltakere i og ledere av gruppeprosesser
Kjennskap til basale matematiske, statistiske og epidemiologiske metoder for å kunne måle, beskrive og evaluere data	Har god samhandlingsevne, og kan kommunisere på en forsvarlig måte med alle brukere av farmasøytiske tjenester	Har forståelse og respekt for vitenskapelige verdier som åpenhet, presisjon, etterrettelighet og betydningen av å skille mellom kunnskaper og meninger
Kjenner til viktige forutsetninger for godt tverrfaglig samarbeid, og vet hva farmasøyer kan bidra med i en større sammenheng til det beste for pasienten/kunden	Kan finne og bruke forskningsbasert kunnskap relevant for fagområdet	Evne til å integrere grunnleggende kunnskaper i farmasifaglig problemløsning
	Kan bruke systemer for kvalitetssikring av legemiddelrelaterte produkter og tjenester og arbeide i tråd med regler for «Good manufacturing practice» (GMP)	Kjenner til innovasjon og nytenkning innen relevante fagfelt
	Kan planlegge og gjennomføre et faglig prosjekt alene eller i samarbeid med andre i tråd med allment aksepterte faglige krav	Kan bruke systemer som ivaretar helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Utfyllende kommentarer til læringsutbyttene

Kunnskap

Bred kunnskap om legemidlers egenskaper, sammensetning og framstilling er meget vide kunnskapsmål. Begrepet “legemidler” i denne sammenhengen vil derfor inkludere plantebaserte legemidler.

Begrepe sammensetning og framstilling vil ha ulikt innhold avhengig av om dette gjelder magistrell- eller industriell produksjon. I dette forslaget til læringsutbyttebeskrivelser har arbeidsgruppen tatt konsekvensen av at magistrell produksjon av legemidler ikke lenger står så sentralt for de fleste bachelor i farmasi, men at de må beherske enkle utblandinger eller tilsetninger. Ferdighetsmålene er tonet ned da vi mener at håndverket er mindre viktig enn teorier og prinsipper for dagens og fremtidens bachelor i farmasi.

Kunnskap om legemidlers effekt krever innsikt i cellulære virkemekanismer, fysiologiske og patofysiologiske prosesser, samt kliniske effekter. Det krever også ferdigheter i vurdering av betydningen av samspillseffekter mellom ulike legemidler som inngår i pasientens samlede behandling. Med større fokus på farmasøytiske tjenester for framtidens farmasøyster er det sannsynlig at dette fagfeltet må vies større plass i programmene.

Studieopphold i praksis skal gi kunnskap til organisering av apotek, hvilke spilleregler som gjelder for samhandling i arbeidslivet og ulike former for verdiskapning.

Ferdighet

Det er flere forhold å vurdere ved en reseptordinasjon, og AG legger til grunn at dette er ferdigheter som en bachelor skal beherske selv om disse ikke er nevnt eksplisitt. Et eksempel kan være vurdering av interaksjoner.

De fleste kandidater som avslutter studiene etter å ha fullført bachelorprogrammet vil arbeide i apotek. Dette er en som stiller stor krav til kommunikasjonsferdigheter, både overfor pasienter og andre brukere av farmasøytiske tjenester. Dette vil bli enda viktigere dersom arbeidsoppgavene innen apotek vil få enda større fokus på tjenesteyting.

Gode kommunikasjonsferdigheter krever gode ferdigheter i både norsk og engelsk – så vel skriftlig som muntlig.

Ferdigheter innen planlegging og gjennomføring av prosjekter trenger ikke ha et omfang som en bacheloroppgave, men kan for eksempel gjelde flere mindre oppgaver i ulike emner gjennomført individuelt eller i team.

Arbeidsoppgavene for farmasøyer i apotek er betydelig endret, og det er mindre behov for å beherske rene produksjonstekniske oppgaver knyttet til magistrell produksjon. AG har tatt konsekvensen av dette, og foreslår at dette ikke lenger være ferdigheter som alle bachelor kandidater trenger å beherske.

Generell kompetanse

Utdanningen må bidra til at kandidaten kan utøve faget i samarbeid med andre og i forhold i samfunnets og praksisfeltenes behov. I den forbindelse må de ha trygghet i egen rolle som farmasøyt og respekt for andres fag- og kulturbakgrunn.

Samspill mellom ledelse etikk, individ, lagånd og samfunn, herunder å se tverrfaglige sammenhenger og farmasi som fag i en større sammenheng. Helhetlig og systematisk tilnærming til ny viten.

Tilhørighet og trygghet i studiesituasjonen gjennom klare krav, god studieteknikk og gode studievaner.

Pedagogiske virkemidler, bredt utvalg av arbeids- og læringsformer, presentasjonsteknikk, skriftlige arbeider, ekskursjoner, kollokvier, seminarer, eksterne forelesere. Viktig at studentene presenterer egenprodusert materiale.

Læringsutbyttebeskrivelser for masterprogram i farmasi

Kunnskaper	Ferdigheter	Generell kompetanse
Inngående kunnskap om formulering og fremstilling av ulike legemiddelformer samt deres stabilitet og holdbarhet	Behersker sentrale prinsipper for formulering og produksjon av ulike legemiddelformer	Kan reflektere over etiske og vitenskapelige problemstillinger i forhold til eget og andres arbeid
Har inngående kunnskap om kvalitetskrav og kvalitetssikring i alle trinn i utvikling og produksjon av legemidler og legemiddelrelaterte tjenester	Kan relatere virkestoffers kjemiske struktur til biologisk aktivitet	Kan aktivt bidra til å utvikle farmasien og farmasøytens rolle i samfunnet
Kunnskap om opphav, syntese, isolering og strukturopklaring av virkestoff	Kan vurdere avansert legemiddelterapi og legemiddelhåndtering i samhandling med pasient og annet helsepersonell	Har erfaring fra tverrfaglig samarbeid med annet helsepersonell om optimal legemiddelbehandling til den enkelte pasient
Har inngående kunnskap om legemidlers effekter og bruk, og legemidlers plass i forebygging og behandling av sykdom ut fra et individ- og samfunnsperspektiv	Kan drøfte rasjonell legemiddelbruk i forhold til helseøkonomiske prinsipper i et individ- og samfunnsperspektiv	
Har bred kunnskap om klinisk utprøving av legemidler med tilhørende innsamling av og krav til dokumentasjon	Kunne bruke sentrale statistiske og epidemiologiske metoder for å måle, beskrive og evaluere data	
Kan demonstrere dybdeforståelse innenfor ett av de farmasøytiske fagfeltene	Behersker relevante metoder og utstyr for farmasifaglig utviklingsarbeid og forskning	
Har inngående kunnskap om relevant vitenskapelig teori og metode	Kan drøfte og formidle forskningsbasert kunnskap og farmasifaglige problemstillinger med henholdsvis helsepersonell og legemiddelbrukere på norsk og engelsk	
	Kan utvikle kvalitetssystemer for legemiddelrelaterte produkter og tjenester	
	Kan finne og sette sammen legemiddelinformasjon, og foreslå løsning på teoretiske og praktiske farmasifaglige utfordringer basert på kritisk vurdering og logisk argumentasjon	

Utfyllende kommentarer til læringsutbyttene

Læringsutbyttene skal være progressive. Det vil si at læringsutbyttene skal vise en progresjon i faglig bredde og faglig dybde gjennom hvert program og mellom programmene.

Ferdigheter

Et masterprogram i farmasi er av et omfang som krever både utholdenhet og evne til selvstendig arbeid på et annet nivå enn hva man kan forvente av en bachelorkandidat. Dette innebærer evne til å integrere kunnskaper og ferdigheter fra flere fagfelt, vurdere sammensatt informasjon og komplekse data.

Generell kompetanse

En master i farmasi skal ha evne til å integrere ny kunnskap i utvikling av farmasøytiske tjenester og nye produkter. Farmasøytiske tjenester og pasientrettet arbeid vil trolig bli viktigere oppgaver for fremtidens farmasøyter, og for å oppnå kvalifikasjoner som underbygger slikt arbeid er det nødvendig at studentene får arbeide sammen med pasienter, pleiepersonell og andre helseprofesjoner i løpet av masterprogrammet.

Fordeling av studiepoeng

Selv om det ikke er eksplisitt nevnt i mandatet, hadde AG ambisjon om å foreslå en fordeling av studiepoeng mellom basalfag, biovitenskap, legemiddelteknologi, samfunnsfarmasi og forskningsoppgave. På grunn av tidspress var det dessverre ikke mulig å gå nærmere inn på dette nå.

Oppsummering av forslag

I denne rapporten har AG fremmet følgende forslag:

- Opptakskrav til det 3-årige bachelorprogrammet skal være matematikk (R1 eller S1+S2) pluss minst to realfag på andreklassenivå fra videregående (KJE1+FYS1, KJE1+BIO1, FYS1+BIO1).
 - Lærestedene må tilby forkurs i kjemi for studenter som ikke har kjemi i fagkombinasjonen fra videregående

- Opptakskrav til det 2-årige masterprogrammet skal være gjennomsnittskarakter C eller bedre fra et bachelorprogram som tilfredsstiller læringsutbyttene som er formulert i denne rapporten
- Studieopphold i praksis fordeles med 4 måneder i bachelorprogrammet og 2 måneder i masterprogrammet
- Læringsutbyttebeskrivelser for et 3-årig bachelor- og et 2-årig masterprogram i farmasi

Tillegg til rapport; Revisjon av farmasiutdanningene i Norge, utarbeidet av arbeidsgruppen i etterkant av profesjonsrådsmøte september 2013. Mottatt januar 2014. Behandlet på ekstraordinært profesjonsrådsmøtet 6. februar 2014.

I brev fra profesjonsrådet, datert 22.10.2013, gis arbeidsgruppen for 3+2 i oppgave å bearbeide videre forslag til læringsutbyttebeskrivelser for bachelor og master i farmasi, samt komme med et forslag til studiepoengfordeling for henholdsvis bachelor og master sett i sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsene.

Arbeidsgruppen har siden det hatt 3 LYNC-møter, og ett heldags arbeidsmøte ved HiOA. Arbeidsgruppen har i perioden bestått av følgende personer:

Lone Holst, Universitetet i Bergen (UiB)
 Elisabeth Moen Rørvik, Høgskolen i Nord-Trøndelag (HINT)
 Sverre Arne Sande, Universitetet i Oslo (UiO)
 Vigdis Aas, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)
 Janne Mjelle, Universitetet i Tromsø (UiT)
 Janne Kuchera Sund, Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet (NTNU)
 Merethe K. Moen, UiT (studentrepresentant)
 Trym Oliver Vogt, HiOA (studentrepresentant)
 Anne Sofie Falck-Ytter, HiOA (studieadministrativ støtte)

I arbeidet har vi gått igjennom, diskutert og vurdert alle høringsvarene til arbeidsgruppens rapport. For å kvalitetssikre læringsutbyttebeskrivelsene i henhold til kvalifikasjonsrammeverket (KRV) har vi hatt studieadministrativ støtte fra Anne Sofie Falck-Ytter, seniorrådgiver, HiOA.

Læringsutbyttebeskrivelser (LUBer)

Arbeidsgruppen har kommet frem til følgende sluttkompetanse-LUBer for bachelor og master i farmasi, gruppert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Kunnskap	Bachelor	Master
	Har inngående kunnskap om sentrale virkestoffers fysikalske, kjemiske og farmakologiske egenskaper	Har inngående kunnskap om sentrale virkestoffers opphav, syntese, isolering, strukturoppklaring og struktur-aktivitetsforhold
	Har bred kunnskap om sammensetning og fremstilling av sentrale legemiddelformer, samt deres fysikalske, kjemiske og biofarmasøytiske egenskaper	Har inngående kunnskap om formulering og fremstilling av ulike legemiddelformer
	Har bred kunnskap om legemidlers effekter, bruk og plass i forebygging og behandling av sykdom ut fra et individ- og samfunnsperspektiv	Har inngående kunnskap om legemidlers effekter, bruk og plass i forebygging og behandling av sykdom ut fra et individ- og samfunnsperspektiv
	Har grunnleggende kunnskap om kvalitetskrav, -sikring og -kontroll av legemidler, legemiddelrelaterte produkter og tjenester	Har inngående kunnskap om kvalitetskrav, -sikring og -kontroll av alle trinn i utvikling og produksjon av legemidler og legemiddelrelaterte tjenester
	Har kjennskap til sentrale legemiddelanalytiske metoder	
	Har kjennskap til basale matematiske, statistiske og epidemiologiske metoder	
	Har kjennskap til veterinærmedisinsk farmakologi	
	Har kunnskap om farmasiens historie, tradisjon, egenart og plass i samfunnet	
		Har bred kunnskap om klinisk utprøving av legemidler med tilhørende innsamling av og krav til dokumentasjon
		Har spesialisert innsikt i ett av de farmasøytiske fagfeltene

Ferdigheter	Bachelor	Master
	Kan ekspedere resepter, vurdere reseptordinasjoner, identifisere legemiddelrelaterte problemer, gi legemiddelinformasjon og tilrettelegge for brukermedvirkning på en måte som sikrer riktig legemiddelbruk	Kan vurdere avansert legemiddelterapi og legemiddelhåndtering i samhandling med annet helsepersonell og pasient
	Kan samle legemiddelinformasjon, og foreslå løsninger på teoretiske og praktiske farmasifaglige utfordringer basert på kritisk vurdering og logisk argumentasjon	Kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer
	Har grunnleggende ferdigheter innen aseptisk arbeidsteknikk	Kan anvende sentrale prinsipper for formulering og produksjon av sentrale legemiddelformer
	Kan anvende systemer for kvalitetssikring av legemidler, legemiddelrelaterte produkter og tjenester og arbeide i tråd med regler for «Good manufacturing practice» (GMP)	Kan utvikle kvalitetssystemer for legemidler og legemiddelrelaterte produkter og tjenester
	Kan bruke og følge opp internkontrollsystemer	
	Kan arbeide selvstendig i tråd med lover, forskrifter og yrkesetiske retningslinjer	
	Kan nyttiggjøre seg forskningsbasert kunnskap, planlegge og gjennomføre et faglig prosjekt alene eller i samarbeid med andre i tråd med allment aksepterte faglige krav	Kan gjennomføre et veiledet, selvstendig, avgrenset forsknings - og utviklingsprosjekt relatert til farmasi i tråd med kravene for gjeldende forskningsmetodikk og etiske standarder innen fagfeltet.
		Kan drøfte rasjonell legemiddelbruk i forhold til helseøkonomiske prinsipper i et individ- og samfunnsperspektiv
		Kan bruke sentrale statistiske og epidemiologiske metoder
		Kan utføre kvalitetskontroll av legemidler
	Kan nyttiggjøre seg forskningsresultater i yrkesutøvelsen og reflektere kritisk over egen yrkesutøvelse	

Generell kompetanse	Bachelor	Master
	Kan bidra til å utvikle god praksis	Kan aktivt bidra til kvalitetsutvikling av farmasien og farmasøytens rolle i samfunnet
	Kan reflektere over etiske problemstillinger, vise respekt for brukere av farmasøytiske tjenester og gi veiledning som ivaretar brukerens integritet og rettigheter	Kan analysere etiske problemstillinger innen farmasøytisk praksis og reflektere over forskningsetiske problemstillinger innen farmasi
	Kan samhandle, samarbeide og kommunisere med samarbeidspartnere og brukere av farmasøytiske tjenester	Kan drøfte farmasifaglige problemstillinger, analyser, forskningsresultater og konklusjoner med spesialister.
	Kan bidra til og delta i tverrfaglig samarbeid og vet hva farmasøyter kan bidra med i en større sammenheng til det beste for pasienten/kunden	Kan bidra til optimal legemiddelbehandling for den enkelte pasient gjennom tverrfaglig samarbeid med annet helsepersonell
	Kan reflektere over betydningen av vitenskapelig dokumentasjon og skille mellom dokumenterte og udokumenterte påstander	Kan presentere evidensbasert kunnskap til spesialister, legemiddelbrukere og allmennheten
	Kjenner til nytenkning innen relevante fagfelt og behersker enkle verktøy som benyttes i innovasjon og entreprenørskap	Kan bidra til kvalitetsutvikling, innovasjon og nytenkning innen fagfeltet
	Har kunnskap om nasjonale og globale helse- og miljøutfordringer og det multikulturelle samfunn	

Studiepoengfordeling:

Etter er del diskusjon har arbeidsgruppen kommet til enighet om følgende forslag til studiepoengfordeling på bachelor- og masterprogrammet i farmasi.

Bachelor i farmasi

Fagområde	Studiepoeng
Farmasøytisk kjemi	40
Farmasøytisk biovitenskap	55
Legemiddelteknologi/biofarmasi	20
Samfunnsfarmasi	20
Praksis	20
Statistikk	5
Frie studiepoeng*	20
Totalt	180

*) Med frie studiepoeng menes frie for studiestedene, ikke nødvendigvis valgfrie for studentene

Master i farmasi

Fagområde	Studiepoeng
Farmasøytisk kjemi	15
Farmasøytisk biovitenskap	10
Legemiddelteknologi	10
Samfunnsfarmasi	10
Praksis	10
Masteroppgave	45
Frie studiepoeng*	20
Totalt	120

*) Med frie studiepoeng menes frie for studiestedene, ikke nødvendigvis valgfrie for studentene

**Referat fra NASJONALT PROFESJONSRÅD FOR UTDANNING OG FORSKNING
INNEN FARMASI**

**Ekstraordinært møte avholdt ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), Pilestredet 50,
21.5.2015, kl 10.30-16**

Deltagerliste:

Representanter	Institusjon	Funksjon i profesjonsrådet
Instituttleder Henrik Schultz <i>fram til 12</i>	UiO	Representant (AU)
Professor Hege Christensen	UiO	Representant
Instituttleder Thrina Loennechen	UiT	Representant (Leder, AU)
Programkoordinator Janne E. Mjelle	UiT	Representant
Senterleder Svein Haavik	UiB	Representant (AU)
Førsteamanuensis Lone Holst	UiB	Representant
Studieleder Anne Berit Walter	HiOA	Representant (AU)
Førsteamanuensis Ane Gedde-Dahl	HiOA	Representant
Studieleder Unn Siri Olsen	HiNT	Representant
Linda Amundstuen Reppe	HiNT	Representant
Professor Vigdis Aas	NTNU	Representant
Post doc Siver Moestue	NTNU	Representant
Josefine Eilsø Nielsen	NSO	Studentrepresentant, UiO
Observatører		
Trine Grønn til kl 13.15	UHR	
Martin Bjerke	Statens legemiddelverk	
Ellen Finstad	Apotekforeningen	
Tove Ytterbø til kl 14	NFF	

Ikke til stede:

Erik Andreas Guldberg	NSO	Studentrepresentant, UiB
Karianne Johansen	LMI	
Hege Helm	NFS	

Saker:

Sak 15/01 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkalling og dagsorden ble godkjent

Publiseringsutvalgets orientering ble satt som eventuelt sak.

Referatet fra profesjonsrådsmøtet 10.10.15 (Vedlagt)

Referat ble tatt til etterretning

Sak 15/02 Status: UHR-prosjektet Kvalitet i praksisstudier (Praksisprosjektet)

- Se vedlegg 2 Plan oppfølging av Meld St 13 og følg lenken:
[http://www.uhr.no/prosjekter/kvalitet i praksisstudier](http://www.uhr.no/prosjekter/kvalitet_i_praksisstudier)

Feltkode endret

Vedtak:

Saken er tatt til orientering.

Sak 15/03 Status: UHR-prosjektet Felles innhold

- Se vedlegg 2 og 3 følg lenken:
[http://www.uhr.no/rad og utvalg/nfe-hs/oppgaver](http://www.uhr.no/rad_og_utvalg/nfe-hs/oppgaver)

Feltkode endret

Vedtak:

Saken er tatt til orientering

Sak 15/04 Prosjektet- forslag til en Nasjonal 3+2 modell for norsk farmasiutdanning.

- Oppsummering.
- Status, rapport fra hver institusjon (her ønskes en klargjøring av videre planer og tidsperspektiv som grunnlag for neste sak)
- Sluttrapport til KD (legges frem på møtet)

Thrina Loennechen oppsummerte status for avslutning av 3+2 prosjektet, og refererte til de vedtakene som var fattet i tidligere profesjonsrådsmøter. Prosjektet en felles nasjonal modell avsluttes nå. Det utarbeides en rapport til KD. De institusjonene som ønsker å arbeide videre med en felles modell arbeider videre med denne.

Statusrapport fra hver av institusjonene

UiO

UiO som våren 2014 meldte at de trakk seg ut av det nasjonale samarbeidet om en 3+2 modell, men forsetter med et integrert masterprogram, refererte til sitt nåværende arbeid med revisjon av studieplan i farmasi. Det er en satsing på utdanning ved Mat. Nat. fakultetet ved UiO. FI ønsker for eksempel å introdusere legemiddelopplæring fra første studieår. Videre ønsker de i stedet for dagens store integrerte emner, å legge om til mindre omfangsrike og mer fagspesifikke emner. De ønsker fokus på internasjonalisering, har kun utreise på master nivå i dag. Det ønskes satsning på læringsmiljø og tidlig info om hva en farmasøyt er– mener dette har hatt noen å si for frafallprosenten. Jobber med å få teambased learning i tillegg til PBL og mer e-læring, mindre forelesninger. Digital eksamen/digital innlevering.

Erfaringsbasert, klinisk master – arbeides for reetablering. Dette er en etterutdanning, det kreves minst to års praksis, etter master- eller bachelor utdanning og er enda i planleggingsfasen. De ønsker å gi 10stp emner, tilbys som EVU kurs. 90stp.

NTNU

Har nå 2-årig masterprogram i farmasi.

Innstilt på å samarbeide med andre om 3+2 modellen som er foreslått, og er innstilt på å endre seg for å tilpasse seg dette. Har samarbeid med HiNT i forhold til dette foreløpig. Endringene blir iverksatt når bachelorutdanninga er endret.

De har allerede tatt opp studenter fra HiNT og HiOA, pt har de ikke tatt opp studenter fra UiT, som etter den nye modellen har delt praksis mellom bachelor og masterprogrammet.

Innspill fra observatør:

Det at det er forskjellig lengde på praksisperioder, må tas med i det videre arbeidet rundt 3+2.

Kommentar fra leder:

Dette er tenkt på.

I Tromsø har vi en periode i begynnelsen på masteren hvor de studentene som har gått i Tromsø har sin andre praksisperiode (etter den foreslåtte 3+2 modellen utarbeidet de siste årene), mens studentene fra de andre utdanningsinstitusjonene; HiOA og HiNT, inntil de evt har foretatt en omlegging, deltar på ett emne med innhold av enkelte fagområder som de mangler fra sin bachelorutdanning.

Dette gjør at alle studentene, er på samme nivå i løpet av den første høsten de går på masterprogrammet. UiT tilpasser seg den foreslåtte 3+2 modellen, og ønsker å videreutvikle denne sammen med HiOA, HiNT og NTNU.

Kommentar fra HiOA: Hva skal vi gjøre med studenter som søker på masteren som har vært på gammel studieplan?

Svar fra leder: Dette har vi en løsning på nåværende tidspunkt, og så må man vurdere hvor lenge den skal bestå etter at man har innført en ny modell.

Dette må vi løse i videre arbeid.

HiNT

Har samarbeid med NTNU i forhold til hvordan man kan gjøre endringer i bachelorprogrammet, for å kunne tilby et nytt studium fra 2017, hvis det er da man planlegger å begynne. De har støtte fra ledelsen fra HiNT.

UiB:

Har forslag til nytt studieplan som kan fungere som 3+2. Det femårige masterprogrammet i farmasi er forankret på to fakultet. Ingen av fakultetene ønsker å gjøre endringer før noe skjer med finansieringen. Dekanene ved UiB uttalte for øvrig i juni 2014 at «Generelt er vi positive til Bologna prosess med bachelor-master innretning, jfr. pågående omlegging av medisinstudiet i Bergen.». Har etter at forslag til opptakskrav ble vedtatt i profesjonsrådet, fått beskjed fra

fakultetene at det ikke er ønskelig å gå inn på nye inntakskrav, de måtte forholde seg til vanlige inntakskrav på medisin (merod).

UHR:

Viktig å få fokus på at økonomi er en viktig del av om 3+2 kan bli en realitet, kanskje spesielt i Bergen.

UiT:

Innførte 3+2 høsten 2012, den ble laget før den «nasjonale modellen» var laget for å ta imot studenter fra HiOA og HiNT. Vi har hatt en overgangsperiode og hatt både 3+2 og integrert masterkull.

I år er første gang vi uteksaminerer egne bacheloror som må søke om opptak til masterprogrammet. Vi er nå spent på å se hvor mange av våre bachelorstudenter som er kvalifiserte (har minimum karakteren C i gjennomsnitt) fra bachelor.

Vi jobber mot at vi skal ha 4 +2 mnd praksis i bachelor/masterløp.

Det jobbes med tverrprofesjonell samarbeidslæring på førsteåret i bachelorprogrammet, og piloter på samarbeidslæring på de andre årene.

Internasjonalisering ønsker vi å jobbe mer med, det har så langt vært internasjonalisering på masteroppgaven, og det er en utfordring å legge til rette for internasjonalisering i bachelorprogrammet.

Det er innført «stoppunkter» i studieplanen for bachelor, dvs at man ikke får ikke begynne på andre året før alle emnene på første året må være bestått. Det samme er det før jul 3. året, der må studentene har fullført alle emner før det, for å få begynne i praksis.

Det er ønskelig å innføre bruk av stasjonseksamen, som et alternativ, det er gjennomført en slikeksamen, og det oppleves har vært veldig positivt som eksaminasjonsmetode.

HiOA:

Av de som ble studentene som ble tatt opp til et 5-årig løp, som ble faset over i 3+2, var det ingen av disse studentene som valgte å slutte etter bachelor?

Svar fra UiT: Av de som var tatt opp til et femårig løp, der alle hadde rett til å fortsette, valgte alle det. Nå gjenstår det imidlertid å se hvor mange som ønsker å fortsette på det toårige masterprogrammet i år dersom de er kvalifisert for det.

HiOA:

Har jobbet en del med ny studieplan, arbeidsgruppen har hatt 5 møter. Går ut fra arbeidet som er gjort av profesjonsrådet om hvilke læringsmål og studiepoeng det skal være. Utdanningen legger opp til mer fagspesifikke emner. Det er plan om å starte med kjemiemner og samfunnsfarmasi. Det skal legges til rette for en praksisperiode på 4 mnd. i henhold til en nasjonal modell.

Det er en plan for at ny studieplan skal starte i 2017. Det legges opp til mer e-læring.

Det er et pågående arbeid med et e-læringsprogram innen de medisinske fellesfagene (anatomi, fysiologi, patologi og farmakologi).

Det gjenstår mye arbeid for å ferdigstille studieplanen, og det er ønskelig å bruke profesjonsrådet for videre samarbeid rundt 3+2 studieplanen.

Tove Ytterbø og Ellen Finstad:

På vegne av Norsk Farmaceutisk forening og Apotekerforeningen støttes arbeidet med et 3+2 studieløp.

Vi håper også at det kommer til snarlig avklaring mhp finansiering av farmasistudiene.

Vedtak:

Rådet tar overnevnte statusoppdateringen til etterretning, ber om å få sluttrapporten til gjennomgang på mail når momentene fra dagens møte er skrevet inn.

Sak 15/05 Videre plan for arbeidet med en 3+2 modell for farmasiutdanning

Momenter som kom frem i diskusjonen:

HiOA; Det er ønskelig med videre samarbeid om de felles overordnede læringsutbyttebeskrivelsene som er beskrevet. Selv om det kan være forskjell i utdanningsprofil ved de respektive utdanningene, kan være nyttig å dele enkelte deler av undervisningsopplegg og ha mer nasjonalt samarbeid.

Leder: Enig. Dette er jo noe alle studiestedene kan samarbeide mot, og vil ha gjensidig nytte av.

Når det gjelder et samarbeid om felles opptakskrav for institusjonene som samarbeider om et synkronisert opplegg, må man være oppmerksomme på at det tar relativt lang tid å endre opptakskrav. Tidsaspektene for å starte opp med nye opptakskrav i 2017 må avklares

Vedtak:

Rådet anbefaler at utdanningsinstitusjonene (HiOA, HiNT, UiT og NTNU) som arbeider mot 3+2 modell holder kontakt med hverandre, og ber om at det legges fram en skisse over studieplan (programplan), som er tenkt å oppfylle de vedtatte læringsutbytter på hhv bachelor og master, på neste møte.

Sak 15/06 Saker som skal opp på ordinært profesjonsrådsmøte 29.-30. 10.2015 (avholdes ved NTNU)

Momenter som kom frem i diskusjonen:

Oppnevning av ekstern representant med stemme og talerett til rådet.

Det må lages en forslag til handlingsplan for profesjonsrådet i Farmasi

Orientering om fremgangen i prosjektene som ble presentert i Sak 15/2
Praksisprosjektet og Sak15/3 Prosjekt Felles innhold

Profesjonsrådet bør ha to møter i året

Valg – ny leder av profesjonsrådet, evt oppnevning av nye representanter, oppfordring fra student om at institusjonene må informere studentene om at de skal melde inn forslag på studentrepresentanter til NSO.

Opptakskrav til farmasi: Er det ønskelig med opptakskrav i norsk fra videregående skole?

Legemiddelhåndteringskurs for dem som har tatt utdanning i farmasi utenfor EØS området – Anne Berit Walter.

Vedtak:

Rådet ber om at de overnevnte sakene kommer opp på møtet i høst og at forslag til saker meldes til leder fortløpende.

Sak 15/07 Eventuelt

Orientering ved Ane Gjedde Dahl angående Publiseringsutvalget

Vedtak:

Profesjonsrådet ber publiseringsutvalget som ble oppnevnt i fjor å fortsette arbeidet et år til. Og rådet gir publiseringsutvalget myndighet til å kommunisere direkte med UHR, med rådets leder som kopimottaker, etter at sakene har vært gjennomgått i profesjonsrådet.

Sak 15/08 Godkjenning av referatet

Vedtakene på dagens saker ble gjennomgått på møtet og godkjent.